TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy
Perttelinkatu 37
24240 SALO

050 525 2009
0998761–4
TALVEA.FI

TILINTARKASTUSPÖYTÄKIRJA

Lahden kaupungin tilikauden 1 1 31 12 2022 tilintarkastajina esitämme tilintarkastuslain 3 luvun 7 §:n ja kuntalain 123 3§:n tarkoittamana **tilintarkastuspöytäkirjana kaupunginhallitukselle seuraavaa**:

Tarkastuksen tavoitteena on ollut varmistua siitä, että kaupungin **tietohallinnon riskienhallintamenettelyt** ovat riittäviä.

- Lahden kaupungin Tietoturvan hoidon periaatteet on hyväksytty KH 22.8.2011. Ne ovat voimassa toistaiseksi ilman suunnitelmallista/säännöllistä päivitystä. Tietoturvapolitiikkaa tai –strategiaa ei ole määritelty Tietoturvan hoidon periaatteissa linjataan ohuesti myös tietosuojasta Koska periaatteet on kirjattu kauan ennen GDPR asetuksen voimaantuloa, periaatteita ei voida pitää ajantasaisina
- Tietoturvan hoidon periaatteiden mukaisesti Lahden kaupungin tietoturvasta vastaa kaupungin johtajan nimeämä tietoturvaryhmä (1.11.2021/§52). Periaatteiden mukaan ryhmä laatii tarkem mat ohjeet tietoturvan toteuttamisesta. Ohjaavat asiakirjat käsitellään kaupungin johtoryhmässä. Tietohallintojohtajalta saadun aineiston perusteella tietoturvaryhmä ei ole kuitenkaan laatinut hallinnollisen tason ohjeita kaupungin tietoturvan toteuttamiseksi. Näin ollen ohjeita ei ole myöskään kaupungin johtoryhmä käsitellyt
- Tietoturvan hoidon periaatteiden mukaisesti tietojärjestelmän omistaja vastaa järjestelmän tie toturvallisuuden ja tietosuojan toteutumisesta. Kuitenkaan, tietohallintojohtajan toimittaman järjestelmäluettelon perusteella, valtaosalle järjestelmistä ei ole nimetty omistajaa
- Tietoturvan hoidon periaatteiden mukaisesti tunnistettujen tietoturvapuutteiden korjaamiseen ja riskien pienentämiseen tarvittavat toimenpiteet kootaan tietoturvallisuuden kehittämisohjel maksi. Kehittämisohjelma käsitellään kaupungin johtoryhmässä. Kaupungin tietoturvariskit on dokumentoidusti analysoitu 06-07/2022. Samassa yhteydessä on esitetty riskienhallintatoimen piteitä. Näitä ei ole kuitenkaan koostettu suunnitelmalliseksi ja tavoitteelliseksi tietoturvallisuu den kehittämisohjelmaksi Näin ollen ohjelmaa ei ole myöskään kaupungin johtoryhmä käsitel lyt.
- Tietoturvan hoidon periaatteiden mukaisesti palveluiden ja järjestelmien hankintoihin sisällyte tään riskien arviointi ja tietoturvavaatimusten määrittely jo suunnitteluvaiheessa Kuitenkaan, tietoturvajohtajan toimittamien aineistojen perusteella, dokumentoitua riskien arviointia ei han kintojen suunnitteluvaiheeseen sisällytetä.
- Tietoturvan hoidon periaatteiden mukaisesti periaatteet annetaan tiedoksi kaupungin henkilöstölle tietoturvan perusasiakirjana Vaikka periaatteet ovat olleet henkilöstön käytettävissä kau pungin vanhassa intrassa, tarkastushetkellä 23.11.2022 tietoturvan hoidon periaatteita ei oltu viety 10/22 käyttöönotettuun kaupungin uudistettuun intraan

Edellä esitettyjen havaintojen perusteella Lahden kaupungin Tietoturvan hoidon periaatteet eivät ole ajantasaiset. Lahden kaupunki ei myöskään kaikilta olennaisilta osin toimi hallituksen vahvistamien tie toturvan hoidon periaatteiden mukaisesti, mikä muodostaa tilintarkastajan käsityksen mukaan merkittävän tiedonhallinta ja tietoturvariskin.

Kaupungin viimeinen oma konesali on poistettu käytöstä 2022, minkä jälkeen kaupungin IT infrastruk tuuri on käytännössä 100 % ulkoistettu. Tietoturvan hoidon periaatteiden mukaan IT palvelujen tuotan toon liittyvistä tietoturvatoimenpiteistä vastaa palvelun tuottaja Näin ollen kaupungin toiminnan

© TALVEA

tietoturvallisuus ja kriittisten toimintojen jatkuvuus on ulkoisten järjestelmätoimittajien ja palveluntuot tajien vastuulla. Kuitenkin, vaikka kaupungin tietoturvaa operatiivisella tasolla toteuttavaisivat palveluntuottajat, tosiasiallinen vastuu tietoturvallisuudesta ja kaupungin toimintojen jatkuvuudesta kuuluu organisaatiolle itselleen. Tarkastuksen perusteella esimerkiksi kaupungin ja sen suurimman tietotekniikka toimittajan (Fujitsu Finland Oy) välisen sopimuksen tietoturva ja tietosuojaehdot ovat puutteelliset. Tie tohallintojohtajan haastattelun perusteella suurimpia IT palveluntuottajia ei myöskään ole integroitu mukaan jatkuvuudenhallinnan suunnitteluun. Puutteet IT- ja tietoturvapalveluiden sopimus- ja toimittajahallinnassa muodostavat tilintarkastajan käsityksen mukaan merkittävän sisäisen valvonnan riskin.

Hankintojen tarkastuksen tavoitteena on ollut varmistua kaupungin hankintojen lainmukaisuudesta. Otantaan valittiin hankintalain mukaiset kynnysarvot ylittäviä hankintoja kattavasti useilta toimialoilta pois lukien joukkoliikenne ja kuljetus sekä rakennusurakat

Tarkastusotantaan valittiin 12 toimittajaa, joiden vuosiostojen kokonaismäärä (netto) ostolaskujen kierrätysjärjestelmän perusteella ajalla 01–09/2022 oli 5,24 milj. euroa.

Tarkastuksen perusteella

- 2, 584 milj. euron hankinnat oli tehty hankintalain vaateiden mukaisesti (ISKU Interior Oy 799t€, UniSport Infra Oy 891t€, Siivouspalvelu Trinomi Oy 304t€, Vihervarikko Oy 271 t€, Elämys Travel Oy 172 t€, Motor Oü 147t€)
- 1,666 milj. euron hankintoja ei ollut tehty hankintalain vaateiden mukaisesti (Kuljetus- ja maansiirtoliike Timonen Oy 663t€, Trimble Solutions Oy 486t€, Crayon Oy 278t€, Loihde Trust Oy 239t€)
- 0,626 milj. euron hankinnoista osa oli tehty hankintalain vaateiden vastaisesti. Tarkastukselle toimitetuista dokumenteista ei pystytty varmistumaan hankintalain vaateiden vastaisesti tehty jen hankintojen tarkasta euromäärästä (Visma Enterprise Oy 327t€, Innofactor Oy 299t€)
- 0,364 milj. euron hankintojen lainmukaisuudesta ei tarkastuksen perusteella saatu täyttä var muutta (Isku Interior Oy 364 t€).

Kaiken kaikkiaan noin kolmasosa tarkastetuista hankinnoista oli tehty hankintalakia noudattamatta. Kul jetus ja maansiirtoliike Timoselta tehdyt hankinnat oli tehty ilman kilpailutusta perustuen yhteistyösopi mukseen korkeamman hankintalain mukaisen kilpailutuksen kynnysarvon omaavan Lahti Aqua Oy:n kanssa Saatujen dokumenttien perusteella Trimble solutions Oy:ltä, Crayon Oy:ltä ja Loihde Trust Oy:ltä tehtyjä hankintoja ei ollut hankintalain mukaisesti kilpailutettu. Osaa Visma Enterprise Oy:n ja Innofac tor Oy:n hankinnoista ei ollut hankintalain mukaisesti kilpailutettu. Hankinnat Isku Interior Oy:ltä sisälsivät puitejärjestelyn sisäisiä hankintoja, joiden puitejärjestelyn sisäisen kilpailutuksen asianmukaisuudesta ei pystytty varmistumaan. Lisäksi todetaan, että useista tehdyistä hankinnoista puuttui hankintapäätös, hankintasopimus tai molemmat Hankintapäätöksistä puuttui ennakoitu arvo Suorahankinta päätöksistä puuttui suorahankinnan perustelut, tai suorahankinnan perustelut olivat virheelliset. Merkit tävää osaa kaikesta hankintaan liittyvästä dokumentaatiosta ei ollut arkistoitu asianhallintajärjestelmään.

Todetaan myös, että Lahden kaupungin hankintaohje on vanhentunut (laadittu 2012) ja puutteellinen Kaupungin hallintosääntö määrää hankintavaltuuksista epäselvästi ja heikosti, mahdollistaen useille vi ranhaltijoille rajattomat hankintavaltuudet

Huomioitavaa on, että kaupunginjohtaja Timosella ei ole yhteyttä palveluntuottajaan Kuljetus ja maan siirtoliike Timonen Oy.

© TALVEA

Yhteenveto

Edellä mainitut tarkastushavainnot ovat tilintarkastajan käsityksen mukaan olennaisia arvioitaessa, onko kaupungin sisäinen valvonta ja riskienhallinta järjestetty asianmukaisesti. Myös hankintalakia ei tarkastetuilta osin ole noudatettu kaikilta osin asianmukaisesti Nämä saattavat johtaa mukautettuun tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2022.

Pyydämme kaupunginhallitusta ennen vuoden 2022 tilinpäätöksen valmistumista (allekirjoitusta) anta maan tilintarkastajalle selvityksen kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja mahdollista kehittämistoimenpiteistä. Lisäksi hallitusta pyydetään antamaan selvitys, onko hankintalain noudattamisessa kaupunginhallituksen käsityksen mukaan vakavia puutteita ja mihin mahdollisiin hankintalain noudattamisen varmistaviin toimenpiteisiin ollaan kaupungissa ryhtymässä ja missä aikataulussa.

Salossa 14.2.2023

TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy

[redacted]

Jukka Vuorio
HT, JHT

TIEDOKSI

- Tarkastuslautakunta
- Kaupunginjohtaja
- Talousjohtaja
- Konsernipalvelujohtaja
- Tietohallintojohtaja
- Kaupunkikehitysjohtaja
- Kaupunginsihteeri
- Lahden kaupungin kirjaamo

© TALVEA